

KRONIKK

Tyskland er Norges viktigste handelspartner. Årlig eksporterer vi for 160 milliarder til Tyskland og importerer for 77. Hvor mange tysklærere trenger vi for å lykkes med den handelen i fremtiden? spør artikkelforfatteren. Bildet er fra den tyske forbundsdagen. FOTO: NTB SCANPIX

Tyskland og de gode hjelperne

Det er ikke noen selvfølge lenger at ungdommen velger tysk på skolen, men det bør de kanskje gjøre.

Mens Storbritannia blir mindre og mindre etter hvert som de holder på med sin brexit og USA gjør alt for å fortsette som verdens underholdningshovedstad, er Tyskland med sine 80 millioner innbyggere Europas største og viktigste land.

Tyskland er Norges viktigste handelspartner. Årlig eksporterer vi for 160 milliarder til Tyskland og importerer for 77.

Hvor mange tysklærere trenger vi for å lykkes med den handelen i fremtiden?

Et slikt spørsmål får neppe noe enkelt svar når UiA tirsdag 7. mai setter søkelyset på Tyskland.

Representanter fra Agder Energi, Gard og NHO kommer. Det gjør også Kristiansand-ordføreren, statssekretær Rebekka Borch, karikaturtegnere, forfatteren Vigdis Hjorth og flere andre. De skal presentere og diskutere tysk næringsliv, utdanning, kultur og litteratur.

Hvor godt kjenner vi egentlig landet og kulturen? Noen mener de kan høre tysk kvalitet. De som har greie på biler, kan visstnok holde på med å åpne og lukke fremdøren på en Mercedes bare for å lytte på lyden

av tysk kvalitet når døren smekker igjen.

Vi har nok hørt lyden av tysk kvalitet alle sammen, f.eks. når den dundrer ut av radioen. Selv om lyden ikke er skrudd høyt på, hører vi at denne musikken også har en buldrende kvalitet. Her er det noe som står på spill. Noe som skal spilles med bulder og brak.

Kan det være Bach eller Brahms, kan vi lure. Tysk kvalitet begge to, men kjennerne hører selvfølgelig at det er Skjebnesymfonien og vet det er Beethovens femte symfoni som går i c-moll.

Hvor mange musikk lærere må til for at Beethovens lyd også i fremtiden skal tone frem fra dirigentens bevegelser og orkestrets alle instrumenter? Hvor mye kvalitet skal til for å skape lyden av tyske biler og Beethovens Skjebnesymfoni?

Ferdinand Schirach er en kjent forsvarsadvokat i Tyskland, en slags Tysklands svar på John Christian Elden. Da han var 45 år debuterte han i 2009 med boken Forbrytelser, 11 noveller som hver for seg var en slags skjebnesymfoni.

Enkle helsetninger fremstilte mennesker som brått fikk livet endret på brutalt vis. Her var ingen medynk fra forfatteren, in-

Noen skal forhandle med tysk næringsliv om fem, ti og førti år også.

gen kommentarer, utbroderinger, unnskyldninger eller forklaringer. Bare ren fortelling. All ynke, alle kommentarer og forklaringer ble på en måte lesset over på leseren: Her er livet, hva gjør vi med det?

Dette er kriminalnoveller for folk som ikke leser krim. Det er litteratur formulert så glassklart at det gir mening også for dem som tidligere ikke har lest annet enn smusslitteratur. Novellene er polert granitt, for å bruke et uttrykk om skrivekunst av Øystein Lønns romaner.

I dag er Schirach oversatt og utgitt på mer enn 40 språk. Han er oversatt til norsk av Sverre Dahl, som kommer til UiAs Tyskland-dag på tirsdag.

Sverre Dahl hadde for lengst

hatt sitt gjennombrudd som oversetter her hjemme da Schirach debuterte i 2009. Tyskskrivende forfattere som Johann Wolfgang von Goethe, Thomas Bernhard og Hermann Broch var lest, tolket og oversatt.

Sverre Dahl ble en av de gode hjelperne som bidro til at Schirach fikk sitt gjennombrudd også i Norge. Debutboken kom på norsk i 2011. Bak den tyske og norske utgivelsen står en rekke gode hjelpere, litterære agenter og konsulenter, forlagsredaktører og oversettere, for ikke å snakke om alle de tysklærerne som en gang hadde Sverre Dahl og de andre oversetterne på skolen.

Det ligger mer enn dobbel arbeidsinnsats bak en bok som Schirachs Straff, utgitt i år hos Gyldendal norsk forlag. Det er Schirachs femte bok og Sverre Dahls femte Schirach-oversettelse.

Schirach har gjort grunnarbeidet, utført grovarbeidet, tenkt ut innholdet og gitt det en skriftlig form. Han står bak presentasjonen av tilsynelatende suksessrike mennesker som mister fotfestet i livet, faller inn i fyll, forfall og gjerne ender i retten tiltalt for mord. Fallet blir forklart og forfallet få en historie, men på ingen måte slik at skam og skyld blir avklart.

Schirach har diktet det, men Sverre Dahls erfaring med tysk litteratur har gjort bøkene hans til en norsk erfaring.

Livet fortsetter med skam og skyld. I Schirachs noveller er det slik. Litteraturen er ikke stedet der dilemmaer avklares i enten eller. Novellen er en filosofisk sjanger, skrev en gang Roy Jacobsen, den norske mesternovellisten. Poenget for novellen er ikke å løse moralske problemer, men å fremstille dem så komplekse at de ligner på livet selv. Ikke nødvendigvis uløselige, men så mangesidige at de ikke lar seg løse på noen enkel måte.

Noen skal forhandle med tysk næringsliv om fem, ti og førti år også. Noen skal være Agders mann eller kvinne i Berlin. Noen skal beherske lyden av Beethoven. Og noen skal oversette en ny Schirach. De kan begynne med å velge tysk på skolen.

ATLE CHRISTIANSEN,
seniorrådgiver Universitet i Agder